

JUSTITISMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 31. januar 2014
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Morten Holland Heide
Sagsnr.: 2013-0038-0017
Dok.: 997195

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1 vedrørende forslag til folketingsbeslutning om forholdsregler ved udeblivelse i straffesager (B 12), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 6. december 2013. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Karen Hækkerup

/

Lise Bitsch

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til folketingsbeslutning om forholdsregler ved udeblivelse i straffesager (B 12):

”Ministeren bedes redegøre for de gældende regler for, hvornår der kan afsiges udeblivelsesdomme, og hvilke retssikkerhedsmæssige overvejelser, der er i forbindelse med brugen af udeblivelsesdomme.”

Svar:

1. Justitsministeriet har i lyset af indholdet af beslutningsforslaget forstået spørgsmålet sådan, at det vedrører reglerne for at afsige udeblivelsesdomme i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, dvs. adgangen til at afsige udeblivelsesdomme i straffesager i første instans, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 3 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning.

2. I straffesager i første instans skal tiltalte, medmindre andet er bestemt i loven, personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom. Det fremgår af retsplejelovens § 853, 1. pkt.

Hvis tiltalte udebliver ved begyndelsen eller i løbet af hovedforhandlingen, og tiltalte ikke straks kan bringes til stede, udsættes sagen som udgangspunkt, jf. retsplejelovens § 855, stk. 1. Herfra gælder der dog en række undtagelser.

3. En af disse undtagelser er retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4. Ifølge denne bestemmelse kan en hovedforhandling fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 3 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Medmindre den tiltalte har samtykket heri, er det endvidere en betingelse for at gennemføre hovedforhandlingen i tiltaltes fravær efter bestemmelsen, at tiltalte har været lovligt indkaldt, og at det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. retsplejelovens § 855, stk. 4.

Da det som nævnt er en betingelse efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, for at fremme sagen til dom, at retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, kan retten – selv om betingelserne i øvrigt er opfyldt – undlade at fremme sagen til udeblivelsesdom, hvis retten skønner, at tiltaltes forklaring er af betydning for vurderingen af skyldspørgsmålet eller strafudmålingen.

Det bemærkes i øvrigt, at tiltaltes udeblivelse i sager, der fremmes til udeblivelsesdom efter bestemmelsen, ikke kan sidestilles med en tilståelse. Retten skal derfor også i sådanne sager foretage en fuldstændig bevisvurdering efter en sædvanlig sagsbehandling, herunder efter omstændighederne ved afhøring af vidner mv. Hvis det i den forbindelse viser sig at give anledning til betænkelighed, at tiltalte ikke er til stede, kan retten når som helst afbryde hovedforhandlingen og udsætte sagen. Der henvises til Folketingstidende 1993-94, tillæg A, spalte 8055-8056.

4. Retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, suppleres af en række øvrige bestemmelser i loven, som har til formål at varetage hensynet til den tiltalte.

Det følger således af retsplejelovens § 731, stk. 1, litra i, at forsvarerbeskikkelse er obligatorisk i sager, som fremmes til dom i tiltaltes fravær efter § 855, stk. 3, nr. 4, når der er spørgsmål om fængselsstraf.

Herudover er der i disse sager en særlig adgang for forsvareren – men ikke anklagemyndigheden – til at dokumentere tilførsler til politiets rapporter om tiltaltes forklaringer til politiet (dvs. oplæse og anvende dem som bevis), jf. retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 6.

Endvidere skal en udskrift af en udeblivelsesdom forkyndes for den dømte, jf. retsplejelovens § 219 a, stk. 5. Forkyndelsen skal ske over for den pågældende personligt, medmindre indkaldelsen har været forkyndt personligt.

Efter retsplejelovens § 987, stk. 3, har den udeblivelsesdømte endvidere en ubetinget adgang til at begære sagen genoptaget til ny forhandling. Begæring om genoptagelse skal dog fremsættes inden 4 uger fra dommens forkyndelse efter § 219 a, stk. 5.

5. Tiltaltes ret til at være til stede under hovedforhandlingen er et grundlæggende princip i strafferetsplejen. Her over for står imidlertid også et

hensyn til en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse hos domstolene og hos andre involverede i sagen.

Ovenstående mulighed for at afsige udeblivelsesdomme blev oprindeligt indført ved lov nr. 369 af 18. maj 1994, men ændret væsentligt ved lov nr. 256 af 8. maj 2002. Ved ændringen i 2002 blev bl.a. grænsen for at anvende ordningen hævet fra 30 dages ubetinget fængsel til den nugældende grænse på 3 måneders ubetinget fængsel. Samtidig blev bl.a. den ubetingede adgang til genoptagelse indført.

Den omtalte mulighed for at afsige udeblivelsesdomme – herunder de supplerende bestemmelser i retsplejeloven, som har til formål at varetage hensynet til den tiltalte – er udtryk for en samlet afvejning af den tiltaltes ret til at være til stede under hovedforhandlingen over for hensynet til en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse.

For så vidt angår de nærmere overvejelser, der ligger bag udformningen af den nuværende ordning, kan Justitsministeriet bl.a. henvise til pkt. 3.3.4 i de almindelige bemærkninger til 2002-loven (Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, side 2082). Det følger bl.a. heraf, at:

”Selv om det ikke kan udelukkes, at en forklaring fra den tiltalte kan være af betydning ved vurderingen af skyldsspørgsmålet og strafudmålingen, vil det i sager, hvor den tiltalte alene risikerer en kortere fængselsstraf (indtil 3 måneders fængsel), efter Justitsministeriets opfattelse være ubetænkeligt at lade det være op til den tiltalte at afgøre, om den pågældende ønsker at møde op til domsforhandlingen og gøre eventuelle formildende omstændigheder gældende. En sådan ordning vil efter Justitsministeriets opfattelse ikke være betænkelig i lyset af, at der i øvrigt foregår en sædvanlig bevisførelse og bevisvurdering, at retten skal finde fremgangsmåden forsvarlig, og endelig at den tiltalte samtidig sikres en ubetinget adgang til at kræve genoptagelse, hvis den tiltalte anser sig for dømt med urette, eller vurderer, at straffen er for hård.”

Som det fremgår, er der ved udformningen af den nuværende ordning lagt vægt på, at den tiltalte alene risikerer en kortere frihedsstraf. Efter Justitsministeriets opfattelse forudsætter en forhøjelse af den nugældende grænse fra 3 måneders ubetinget fængsel til 6 måneders ubetinget fængsel nøje overvejelser.

Justitsministeriet finder ikke grundlag for at igangsætte sådanne overvejelser på nuværende tidspunkt.